

BOYUN EĞME

● ENFLASYON

SUÇLU HEP STOKÇULAR, DIŞ MIHRAKLAR

● AKP'li cumhurbaşkanı esnafa "vatandaşa zulmetmeyin" diye seslendi; "böyle devam ederseniz ağır cezalar gelir!" Vatandaşa zulmeden, tarım alanlarına inşaat diken, çiftçiye milyarlarca lira borçlandıran, tarıma devlet desteğini kısarken tekellerin ceplerini dolduran, yani bir bütün olarak ülke tarımını tasfiye eden hükümet değil çünkü! ● Sf 3-4

● DAYANIŞMA MECLİSİ

PROF. DR. OĞUZ OYAN: PLANLI, KAMUCU BİR TARIM POLİTİKASI GEREK

● Dayanışma Medisi Sekreteryası Üyesi Prof. Oyan, "Emeğin Cumhuriyetinde, bugünkü sermaye merkezli rejimden farklı olarak, tarımda birbiriyle bağlantılı iki konu öncelik taşıyacaktır" diyor: Bir, gıda egemenliği; iki, halkın temel gıda gereksinimlerinin eksiksiz karşılanması. ● Sf 5

GIDA FİYATLARI EL YAKIYOR AÇLIK KAPIDA

● KİTAP

DEVİRİMİN ALFABESİ

● Derya Ünlü'nün Devrimin Alfabetesi: Sosyalist Küba'da Toplumcu Eğitim ve Öğretmenlik kitabı, pandemiyle birlikte eğitimin durma noktasına geldiği şu günlerde bir sorgulamaya kapı aralıyor. Küba, toplumcu bakış açısı ve devrimci iradenin meyvelerini topluyor.. ● Sf 6

● SEMT EVİ

BURSA OVASI'NIN MERKEZİNDE BİR MAHALLE

● Bursa'nın emekçi mahallelerinden Panayır'da geçtiğimiz aylarda bir semt evi açıldı. Panayır Semt Evi, bir yurttaşın deyimiyle "bizi kaderimize terk edenlere" karşı, dayanışma ve siyasetin merkezi oldu. ● Sf 10

● EMEK-SERMAYE

KOÇ HOLDİNG FURYAYI BAŞLATTI: ESNEK ÇALIŞMA

● Patronların ağzının suyunu akıtan evden çalışmayı banka, plaza ve yazılım emekçileri anlattı: Esnek çalışma patrona kâr, emekçiye daha fazla sömürü demek... ● Sf 14

BAĞIŞ YAP, DESTEK OL

**HAYDİ UNUTMAYALIM, BİZ
GÜCÜ NEREDEN ALIRIZ?
DAYANIŞMA**

Türkiye Komünist Partisi, maddi kaynaklarını üyelerinin ve dostlarının, dışından tırnağından artırdıklarıyla partiye aidat ve bağış verenlerin katkılarıyla oluşturuyor. Türkiye Komünist Partisi'ne bağışlarınızla katkı koyabilirsiniz. Hesap numaralarımız şöyle:

T. HALK BANKASI
Kadıköy/İstanbul Şubesi
Şube kodu: 0140
Hesap no: 16000060
Türkiye Komünist Partisi IBAN:
TR960001200914000016000060

YAPI KREDİ BANKASI
Ümraniye Çarşı Şubesi
Şube kodu: 1171
Hesap no: 87854153
Türkiye Komünist Partisi IBAN:
TR490006701000000087854153

AKBANK
Bahariye Şubesi
Şube kodu: 0141
Hesap no: 0128702
Türkiye Komünist Partisi IBAN:
TR320004600141888000128702

**BOYUN
EĞME**

**BOYUN EĞME
HAFTALIK SİYASİ DERGİ
İmtiyaz Sahibi:**

Gelenek Basım Yayıncılık ve Ticaret Ltd. Şti

Sorumlu Müdür: Mesut Gülççek

Tasarım: Uğur Güç

ISSN: 2564-7385

Adres: Osmanağa Mh. Osmanlık Sk. No:9/16
Kadıköy - İstanbul

Baskı: Deren Matbaacılık Ambalaj San. ve
Tic. Ltd. Şti. Beylikdüzü OSB Mah. Orkide
Cad. No: 9/Z Beylikdüzü-İstanbul

DAYANIŞMA MECLİSİ'NİN YENİ BİR CUMHURİYET'E DOĞRU:

EKONOMİ - POLİTİK RAPORU'NDAN

Kapatılan tarımsal KİT'lerin yeniden canlandırılması köylülerin kooperatifler etrafında örgütlenmesi sürecinin asli tamamlayıcısı olacaktır. Bu KİT'lerin yönetilmesi sürecinde köylü kooperatiflerinin aktif katkısı ayrıca sağlanacaktır. Kooperatifler şeklinde örgütlenecek tarımsal üretim mutlaka kamu kaynaklarıyla da desteklenecektir. Tarıma yönelik destek bütçesi, tarımın milli gelire katkısının üçte birinden az olmayacak, tarımsal girdilerdeki dolaylı vergiler sıfırlanacaktır. Bütün bunlar, kendine yeterliğin sağlanması, biyoçeşitliliğin muhafazası, tarımsal istihdamın korunması ve Cumhuriyetin gıda egemenliği açısından şarttır.

TOPLUMCU ANAYASA'DAN...

Madde 33- Tarım emekçileri, özgür çiftçiler olarak kolektif çiftliklerde ve tarım işçileri olarak devlet işletmelerinde bir araya gelirler. Dışa bağımlılığının ortadan kaldırılması öngörülen tarımsal üretimde, kolektif çiftliklerin kamu mülkiyetine uyumlu ve onunla çelişmeyecek biçimler bulması sağlanır. Toprakta özel mülkiyetçiliği besleyen her türlü etmene karşı mücadele edilmesi bir zorunluluktur.

● SAMANALTI / Sait Munzur

● KAPAK

GIDA FİYATLARI EL YAKIYOR

AÇLIK KAPIDA

Bir önceki yıla göre ortalama yüzde otuz zamlanan gıda fiyatları, emekçiler için iyi beslenmenin bir hayal olduğu günler demek. İktidar suçu dış mihraklara, kötü tüccarlara, stokçulara atıyor. Oysa görünen köy kılavuz istemiyor: Dışa bağımlıyız, yoksuluz, açız!

Sabahın kör karanlığında -4 derece soğukta ucuz elma için metrelerce kuyruk oluşturanlar; bebeklerine mama yerine şekerli su vermeye başlayan anneler; semt pazarlarından kalan artıkları ayıklamak için tezgahların toplanmasını bekleyen emekliler, üniversite öğrencileri; yiyecek bulma umuduyla karanlık

çöktüğünde çöp karıştıranlar... Bunlar son dönemde sosyal medyaya giderek daha fazla yansımaya başlayan memleketimizden insan manzaraları. Yandaş medya “aşlında ihtiyaçları yok” demeye getiren flaş haberlerle bu tür hikayeleri çürütmeye çalışadursun ülkede açlıkla burun buruna gelinmekte olduğu gerçeği giderek daha fazla görünür hale geliyor.

Nasıl olmasın? Basit bir hesap bile ülke nüfusunun yarısından fazlasının yeterli gıdaya ulaşamadığını açıkça gösteriyor.

Türk-İş’in Ocak ayı araştırmasına göre dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken gıda harcaması tutarı 2 bin 652 lira. “Açlık sınırı” da denen bu tutar neredeyse asgari ücrete eşit. Hükümet asgari ücretli çalışan sayısını ısrarla gizlese de Türkiye’de asgari ücretle geçinen hane halkı nüfus toplamının yaklaşık 40 milyon olduğu tahmin ediliyor. Yani 40 milyon insan gelirinin tamamını gıdaya harcarsa açlık sınırını ancak aşabilecek durumda. Halbuki gıdanın dışında barınma, giyinme, ulaşım, ısınma, eğitim, sağlık gibi sonu gelmeyen başka zorunlu harcama kalemleri de var. Bu 40 milyonluk nüfusa bir de pandemi döneminde sayısı 10 milyona dayanan işsiz nüfusu ekleyelim. Bu ülke emekçileri için açlık tehlikesi acil bir gündem değil de ne?

FİYATLARDA VE BESLENME ALIŞKANLIKLARINDA ÇARPICI DEĞİŞİM

Pandeminin damgasını vurduğu geçtiğimiz yıl boyunca işsizlik artar, dar gelirli ordu hızla büyürken gıda fiyatları bir önceki yıla göre ortalama yüzde 30 artış gösterdi. İthalatın yoğun olduğu kalemlerde, ki bu kalemler et ve tahıl gibi en temel gıda ürünlerini kapsıyor, artış oranı yüzde 50’leri aştı. Pahalılığın vurduğu geniş emekçi kesimleri için sağlıklı ve dengeli beslenmek artık mümkün değil; bunun yerini bir biçimde karnını doyurma kaygısı almış durumda. Memlekette son bir yıl içinde kırmızı et tüketimi yüzde 30 düşerken makarna tüketiminin yüzde 25 artmış olması bunun en çarpıcı göstergesi.

SUÇLU HEP STOKÇULAR, DIŞ MIHRAKLAR

Oysa AKP gıda fiyatlarındaki anormal artışlarla ilgili gelen eleştirileri hiç üzeri-

ne alınmıyor.

Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli'ye göre pandemi döneminde hükümet tüketicisi psikolojisini çok iyi yönetti. Tedarik zincirlerindeki sorunları çözdükleri için raflar hep doluydu. Çiftçiler desteklen-di ve bu sayede tarım sektörü büyüdü, üretim arttı.

Güya ülkenin hayvan varlığında bile ciddi artış yaşandı. O zaman fiyatlar neden fırladı? Neden halk evine et, süt, sebze götürmüyor? "Pandemi nedeniy-

le global stok başladı!". Hindistan, Çin, Rusya büyük miktarda gıda siparişi verip istifleme yapıyor.

Peki bu neden Türkiye'yi ilgilendiriyor? Pakdemirli hükümeti aklamaya çalışırken kendi ağzıyla Türkiye'nin gıda egemenliğinin kalmadığını, uluslararası gıda piyasasına ne kadar bağımlı hale geldiğimizi itiraf ediyor.

AKP'li cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ise esnafa "vatandaşa zulmetmeyin" diye seslendi; "böyle devam ederseniz ağır

cezalar gelir!"

Vatandaşa zulmeden, tarım alanlarına inşaat diken, çiftçiyi milyarlarca lira borçlandıran, tarıma devlet desteğini kısarken tekellerin ceplerini dolduran, yani bir bütün olarak ülke tarımını tasfiye eden, halkı ucuz ekmek kuyruklarına, tanzim satışlara mahkum eden hükümet değil çünkü!

Son yirmi yılda tarımda çalışan sayısı günden güne azaldı. Çünkü bu sektör AKP'ye göre stratejik değildi, fazla kâr getirmiyordu, uzun vadeli planlama gerektiriyordu. Müteahhit kafası nitelikli beslenmeden, sağlıklı kuşaklar yetiştirilmeden ne anlar?

Cumhurbaşkanı'nın tehdidi ancak zor geçimini sağlayan, iflasın eşiğindeki küçük dükkan sahiplerini korkutur. Yoksa Erdoğan ve hükümetinin yıllardır desteklediği, muazzam kârlar elde etmelerini sağladığı büyük market zincirleri, ülkeye çöreklenmiş gıda tekelleri halka attıkları kazığın yanlarına kalacağını çok iyi biliyorlar.

DIYANET AKIL VERİYOR, ZABITA DENETİM PEŞİNDE

13 milyar TL'lik bütçesiyle lüks ve şatafatın timsali olan Diyanet İşleri Başkanlığı pandeminin hemen öncesinde halka ucuzluk için akşam pazarına gitme önerisinde bulunma cüretini gösterdi. Zabıta ise akşam pazarlarındaki yoğunluğu azaltmak için HES denetimlerini artırmanın peşinde!

Pandeminin ortasında milyonlarca insanın en yakıcı sorunlarından biri haline gelen gıda krizinde düzenin emekçilere layık gördüğü "çözüm" bunlar. Halbuki biz çok iyi biliyoruz; çözüm, emekçileri sürekli açmazlara sürükleyen bu yağma düzeniyle esaslı bir hesaplaşmada.

DÜZEN MUHALEFETİNDEN ZİHNİ SİNİR ÖNERİLER: SÖZLEŞMELİ ÇİFTÇİLİK, KENTTEN KIRA GÖÇ!

AKP kötü niyetli tüccarlara çıkışadursun, muhalefet, Kılıçdaroğlu'nun sarf ettiği "AKP ne yapmak istedi de CHP engel oldu?" sözünün hakkını tarım-gıda politikalarında da veriyor.

Siyaseten yüklenemediği AKP'ye genelde ekonomi üzerinden yüklenmeyi seçen AKP eskisi Babacan'ın partisi, çözümü yenilikçi bir tarım sisteminde görüyor. Esnek çalışma modelinden "şehir tarımı"na, lisanslı depoculuktan dijital tarım sistemine; yeniliklerden yenilik beğenin! Yenilikçilik olur da rekabetçilik olmaz mı; söz konu DEVA'ysa olmazsa olmaz. Çocuk emeğinin sanayide sömürüldüğü yetmemiş olacak ki tarım meslek liseleri de açılın diyor. Açılın ki geleceğin "girişimci çiftçileri" yetişsin, eğitilmiş olan bu çiftçiler ürünleri daha kaliteli üretsin, bu kalite "özel sektör"ün işleteceği laboratuvarlı depolarda ölçülüp fiyatlandırılın ve çiftçiyi market zincirlerinin kölesi haline getiren "sözleşmeli çiftçilik modeli" yaygınlaşsın! DEVA'nın girişimcilikten ve rekabetçilikten anladığı bu! Ama tasalanmayın, market zincirleri karşısında çiftçiyi düşünmemezlik etmemişler:

"İş dünyası"nın katılımıyla oluşturulacak tarım mevzuatı, çiftçiyi tekellerden koruyacak. Doğrusu pes! Tüm bu saçmalık bir yana, halk bu "kaliteli" gıdaları nasıl alacak? İşte bir bu soruya yalan uyduramamış DEVA.

CHP'nin de laf kalabalığında DEVA'dan aşağı kalır yanı yok. Çiftçi desteklenmeli, tarımsal üretim artırılmalı... Tarımsal araziler çiftçilerin elinde parça pinçik olmuşken, CHP kırdan kente göçü tersine çevirerek üretimi artırabileceğini sanıyor! Çiftçinin borcu olmuş dağlar kadar, CHP bir yıl ertelemeli yapılandırma öneriyor. Hadi diyelim çiftçi borcunu yapılandırdı, bu maliyetler dururken üretime devam etmek için bile olsa yeniden borçlanmayacak mı? Orasını CHP düşünmüyor. CHP, "kamunun elindeki şeker fabrikaları işlevsel kılınmalı ki salgında etil alkol sıkıntısı çekmeyelim"i düşünüyor. İyi de şeker fabrikaları Cargill'e peşkeş çekilirken, daha geçtiğimiz gün Türk Şeker'in çeşitli illerdeki 20 bin metrekareyi aşkın arsası özelleştirilirken CHP'nin aklı nerdeydi acaba? Biz bilmeyiz ama; CHP'nin sandık uzmanları bilir.

KÜBA HALKI SAĞLIKLI BESLENİYOR

İçinde yaşadığımız kapitalist düzen her gün yeniden tapınmamızı beklediği teknolojik ilerleme iddialarına karşın insanlarını beslemekten aciz! Dünyada iki milyar insan yeterli ve sağlıklı gıdaya ulaşamıyor. Gıda fiyatları her yıl fahiş oranlarda artış gösterirken yeterli ve sağlıklı beslenemeyenlerin sayısına yüz milyonlar eklenmeye devam ediyor. Açlığın kaçınılmaz olduğuna inanmamızı bekliyorlar.

Oysa Küba, halkını besliyor. Hem de organik ürünlerle, sağlıklı bir biçimde besliyor. Üstelik çok sınırlı ekonomik kaynaklarına karşın, başta ABD olmak üzere emperyalist ülkelerin uyguladığı ağır ekonomik ablukaya karşın bunu beceriyor. Çünkü Küba'da gıda ticaretinden kâr ederken milyonları açlığa terk eden özel şirketlere, tekellere yer yok. Küba'da devlet eliyle planlanmış, ülkenin her köşesine uzanan ulusal çaplı bir organik tarım politikası var. Bilimsel ilkelerle halkın çıkarlarını birleştiren bu politika sayesinde Kübalılar en kalabalık kent merkezlerinde bile özenle yer tahsis edilmiş kent bahçelerinden taze ve sağlıklı gıdaya erişebiliyorlar. Bu haliyle Küba, dünya kapitalizminin akılsızlığına meydan okuyor ve sağlıklı organik gıdaya ucuz ve kitlesel erişimin mümkün olduğunu ispat ediyor.

‘Halkın temel gıda gereksinimlerin karşılanması tekellerin insafına bırakılamaz’

Dayanışma Meclisi üyesi Prof. Dr. Oğuz Oyan’la gıda fiyatlarındaki artışın nedenlerini, ülkenin tarım-gıda politikasını ve yeni bir emekçi cumhuriyetinin yaratabileceği olanakları konuştuk.

Gıda fiyatlarının yükselişi hız kesmiyor. Birçok emekçi ailesi, temel gıda maddelerini temin edemez hale geldi. Nasıl oldu da gıda zammında birinci olduk?

Türkiye’de gıda fiyatlarının dünyaya kıyasla yıllardır aşırı artışlar görmesinin birçok siyasi ve ekonomik nedeni var. Düşük verimlilik ve yetersiz örgütlenme gibi sorunlar AKP öncüsinden miras. Ama 2000’lerde IMF ve Dünya Bankası’nın “yapısal uyum” dayatmalarının itirazsız kabulü ve emperyalizmin Türkiye’ye biçtiği bağımlılaştırıcı tarım programına olan derin sadakat, bugün artık sorunların temelindedir. Bu sürecin sonucunda yalnızca girdilerde değil, birçok nihai tarımsal üründe dahi arz yetersizlikleri görülmeye başlanmıştır. Tahıl üretimi nüfus artışlarını karşılayacak ölçülerde artamamış, ithalata konu olmamış ürünlerde bile dış alımlara mecbur kalmış, dünyadaki fiyat dalgalanmalarının şokuna maruz kalmıştır. Bunun bir nedeni de, içerde tarımsal üretime ve fiyatlara istikrar kazandıramayan, üstelik TL’nin değerini koruyamadığı için dövizle bağlı girdilerin sürekli zamlanmasını durduramayan iktidarın, “terbiyevi ithalat” gerekçesiyle kendi tasfiyeci politikalarının faturasını üreticiye kesmesi olmuştur.

MARKET ZİNCİRLERİNİ İHYA EDEN AKP’NİN KENDİSİ

Mızrak çuvala sığmıyor. AKP de fiyatlardaki rekor artışın farkında, ancak suçlu olarak bir takım kötü niyetli tüccarları, stokçu esnafı ya da marketleri gösteriyor. Böyle mi gerçekten?

Kendi Tarım Yasası’nın hükümlerini bile uygulamayarak tarımı ve çiftçiyi desteksiz bırakan ve böylece tarım/gıda tekellerinin insafına terk eden AKP iktidarı, şimdi de kendi sorumluluklarından kaçabilmek için “marketleri” hedefe koymakta ve 2016’da ölü doğmuş “erken uyarı” sisteminden medet ummaktadır. Oysa, market zincirlerinin mahalle aralarına kadar girerek onbinlerce şubeye ulaştığı ve tekelleştiği, AVM furiasının büyük kentleri istila ettiği dönem tam da AKP dönemidir. Bu market zincirleri esas olarak iktidar yandaşı sermayedarlara aittir ve bir bölümü de palaz-

lanmasını doğrudan iktidara borçludur. Kaldı ki devlet, marketlerin açgözlülüğüyle başa çıkmanın bütün denetim ve yasama araçlarına sahiptir. Bu araçları kullanmıyorsa sorumlu kimdir?

Tarım-gıda sektörünün çöküşünde AKP sorumlulukları saymakla bitmez:

- Tarımsal girdi üretiminde, destekleme alımlarında, tarım/gıda ürünlerinin arzında ve fiyatlarının dengelenmesinde belirleyici rol oynayan KİT’ler, IMF/DB direktifleriyle AKP tarafından tasfiye edildi;
- Tarım dış ticareti AKP döneminde açık vermeye başladı;
- Tarımsal kooperatifler AKP döneminde desteksiz bırakıldı; Tarım Satış Kooperatif Birlikleri kısmi tasfiyeye uğratıldı;
- Meralar sermayeye açılarak yem açığına

Dayanışma Meclisi üyesi Prof. Dr. Oğuz Oyan

yeni bir darbe vuruldu;

- Bütçeden yeterli destek alamayan çiftçi, tarım kredilerine mecbur bırakılarak mülksüzleşmeye itildi;
- Tarımın ticaret hadlerinin sürekli biçimde tarım aleyhine dönmesiyle tarım, ekonomik bir faaliyet olmaktan çıktı ve tarımdan kopuşlar arttı.

Dayanışma Meclisi olarak halkın ufkuna yeni bir emekçi cumhuriyetini yerleştirmeye çalışıyorsunuz. Bu düşünceyi yaymak için çeşitli raporlar hazırlandı, yazılar, programlar yapılıyor. Peki böyle bir düzende tarım ve gıda politikaları nasıl olurdu?

Emeğin Cumhuriyetinde, bugünkü sermaye merkezli rejimden farklı olarak, tarımda birbiriyle bağlantılı iki konu öncelik taşıyacaktır: Bir, gıda egemenliği; iki, halkın temel gıda gereksinimlerinin eksiksiz karşılanması.

Gıda egemenliği, tarımda hem girdi hem işlenmiş/ işlenmemiş tarımsal ürün ithalatına bağımlılığın asgariye indirilmesi ilkesine dayanacaktır. Bu ilke, sermaye düzeninde ithalatla da olsa gıda güvenliğinin sağlanmasından ve ticari alana büyük marjlar bırakılmasından farklıdır. Geniş tarımsal nüfusa ve alanlara sahip Türkiye ölçeğindeki bir ekonomide, düzenli verimlilik artışları sağlanarak, yerli tohum ve ırkların geliştirilmesi özendirilerek gıda egemenliğinin yeniden kazanılması şarttır.

Halkın temel gıda gereksinimlerinin karşılanması, öncelikle anayasal çalışma hakkının tüm yurttaşlara sağlanmasıyla güvenceye alınacaktır. Bununla birlikte başlangıçtaki arz yetersizliklerine ve yoksulluk sorunlarına bağlı olarak temel gıdaların fiyatlarında ve tedarikinde sorunlar olursa, bunların

merkezi/yerel yönetimlerin ve tarımsal kooperatiflerin ortak örgütlenmesi üzerinden ve bütçe destekleriyle halka ulaştırılması sağlanacaktır.

Peki, somut olarak bu yeni tarım politikalarının araçları neler olacak?

- Ulusal, sektörel, bölgesel ve ürün temelinde planlamaya geçilmesi;
- Tarımsal girdi üretiminde tarımsal-sınai KİT’lerin yeniden oluşturulması;
- Tarımsal üreticilerin kooperatif çatıları altında örgütlenmesi;
- Ürün destekleme/ dönüştürme ve arzında rol alan KİT ve Tarım Satış Kooperatif Birlikleri’nin yeniden işlevlendirilmesi ve desteklenmesi;
- TC Ziraat Bankası’nın bir tarımsal kooperatif bankasına dönüştürülmesi;
- Tarımsal girdiler üzerindeki ÖTV, KDV gibi dolaylı vergilerin sıfırlanması;
- Çiftçinin eline geçen fiyatların, girdi ve emek maliyetlerinin üzerinde olmasını sağlayacak bir “fark ödeme sistemi”nin kalcılaştırılması;
- Bütün bunlar için, tarımsal destek/GSYH oranının yüzde 2’ye yükseltilmesi... (Bugün yasal oran yüzde 1, uygulaması binde 4’tür. Örneklesek, 2021’de bütçede 23 milyar TL destek öngörülürken, önerimizle bu 112 milyar TL’ye çıkmış olacaktır).

Yazar Derya Ünlü ile 'Devrimin Alfabetesi' üzerine

Yazılama Yayınları'ndan geçtiğimiz hafta çıkan Devrimin Alfabetesi: Sosyalist Küba'da Toplumcu Eğitim ve Öğretmenlik kitabı, pandemiyle birlikte eğitimin durma noktasına geldiği şu günlerde bir sorgulamaya kapı aralıyor. Bizler acaba bir kuşağı yitiriyor muyuz endişeleri içindeyken Küba, toplumcu bir bakış açısı ve devrimci iradenin meyvelerini topluyor.

“Devrimin Alfabetesi: Sosyalist Küba'da Toplumcu Eğitim ve Öğretmenlik” başlığını taşıyan yeni kitabınız için sizi kutluyoruz. Kitapta Küba'da öğretmenlik konusu ele alınmadan önce Türkiye gibi kapitalist ülkelerde eğitimin ve öğretmenlik mesleğinin son otuz kırk yıl içinde uğradığı muazzam dönüşüme işaret ediliyor. Eğitimin, eğitimle birlikte öğretmenin değersizleşmesi... Önce şunu soralım; bu dönüşüm sürecinde ne kadar yol kat edildi Türkiye'de?

Ben yüksek lisans dönemimde, 2010'ların başlarında, öğretmen kimliği üzerine çalışmaya başladığımda belli bir eğilimin temel özelliklerini ve Türkiye'deki hallerini konuşuyorduk. Neydi bunlar: Öğretmenin özerkliğini kaybederek dışarıdan kontrol edilir hale gelmesi, yoksullaşması, toplumsal sorumluluklarından arındırılarak bir teknisyene dönüşmesi. Bu sürece eğitimdeki tüm sorunları öğretmenin niteliksizliğine bağlayan, öğretmeni suçlayan bir söylem eşlik ediyordu. Bugün bunların daha da derinleşerek sürdüğünü ve yeni boyutlar kazandığını söyleyebiliriz.

Öncelikle Türkiye'de merkezi sınavlar hem sayıca çoğaldı hem de kişinin tüm bir eğitim hayatını belirler hale geldi. Merkezi sınavlar üzerine bir sektör oluştu. Bu hem eğitimin hem de öğretmenin değersizleşmesini daha da ileriye taşıdı. Bir teknisyen; ama merkezi sınavlara hazırlayıcı bir teknisyene dönüştü.

Bir diğer nokta özel okulların artan ağırlığı. Bugün özel okulların toplam okullara oranı yüzde 20 civarında. Özel

okullardaki duruma baktığımızda çok daha çarpıcı bir durumla karşılaşılıyor. Kamuda çalışan öğretmenlerden farklı bir yasal statüde ve farklı iş yasalarına bağlı olan öğretmenlerin öncelikle çalışma koşulları açısından durumları oldukça farklı. Daha geçtiğimiz aylarda en büyük özel okullarından birinde yaşananlar bunu açıklıkla gösterdi. Uzun ve esnek çalışma saatleri, bir takım özlük haklarının farklı gerekçelerle budanması, zamanında ödenmeyen maaşlar. Bunların yanında mobbing, farklı kontrol mekanizmaları...

Tüm bunlara ek olarak bir de AKP'nin dinci gerici müdahalesini yazalım.

EĞİTİM ÖZGÜRLEŞTİRİR

Kitabınızda Küba'da eğitimi ve öğretmenlik mesleğini ele alırken devrimin yol açtığı köklü toplumsal dönüşümü temel eksene yerleştiriyorsunuz. Devrim eğitim alanında ve öğretmenlik mesleğinde ne tür bir çerçeveyi beraberinde getirdi?

Öncelikle, eğitim alanı Küba'da devrimin kendisini somutladığı, ete kemiğe büründüğü yer oluyor. Fidel ve Che'den de kuruluş yıllarında hep “tüm Küba'yı bir okul haline” getirmek gibi cümleler duyuyorsunuz. Eğitim seferberliğiyle devrimin yaygınlaşması ve devrimci mücadele iç içe geçiyor.

Devrimin ilk yılları okul sayısını ve öğretmen sayısını artırma, hem yetişkin hem de çağ nüfusunun (okumaya hazır yaşta öğrencilerin) temel eğitime erişimini sağlama konusunda muazzam bir

çabayla geçiyor. Bu başlıkların her biri bir seferberlik şeklinde örgütleniyor. Okul inşaatı tugayları oluşturuluyor ve buradaki işçiler ya tamamen işinden ayrılarak ya da işten arta kalan zamanlarını değerlendirerek okul inşasına katılıyor. “Ülkenin geleceğini inşa ediyoruz” bilinciyle gerçekleştiriyorlar bunu.

Öğretmenler... Bir tarafta oldukça az sayıda yetişmiş öğretmen var. Bir tarafta da ülkedeki çağ nüfusuyla beraber tüm yetişkin nüfusun temel eğitim almasını ve devam etmesini hatta, üniversiteye girmesi sağlama hedefleri... Sadece sayısal olarak ihtiyaç duyulan öğretmeni yetiştirmek bile muazzam bir çaba. Fidel'in çeşitli vesilelerle yaptığı konuşmalarda özellikle öğretmen sayısı üzerinde duruyor. “Şu kadar öğrencimiz var, gelecekte bunlara şu kadar öğrenci katılacak, şu kadar öğretmen adayı var, demek ki şu kadar daha öğretmene ihtiyacımız olacak...” Çok sıkı takip edilen bir süreç. Daha fazla öğretmen, daha fazla öğretmen... Nite-

**Öncelikle
Türkiye'de merkezi
sınavlar hem sayıca çoğaldı
hem de kişinin tüm bir eğitim
hayatını belirler hale geldi. Merkezi
sınavlar üzerine bir sektör oluştu. Bu
hem eğitimin hem de öğretmenin
değersizleşmesini daha da
ileriye taşıdı.**

kim, günümüzde Küba öğretmen başına en az öğrenciye sahip ülke haline geliyor.

Ama tabii ki sayılardan fazlası var. Tüm bu süreç aynı zamanda toplumsal bir dönüşümü, ideolojik mücadeleyi merkezine alıyor. Eğitim tarihi açısından tek başına bir çalışmayı hak eden okuma yazma kampanyası örneğin. Yüzde 24 gibi oldukça yüksek bir okumaz yazmaz oranına sahip ülkeyi bir yıl içinde cehaletten kurtarmak hedefleniyor ve başarıyor. Küba'daki dönemin tüm eğitimci kadrosu bunu başaranın devrimci bir irade olduğunu, başka türlü, teknik bir şekilde bunun gerçekleştirilemeyeceğini belirtiyor. Fidel bu çalışmanın öneminden bahsettiği her konuşmada kurulacak yeni toplumun işaretlerini veriyor. Okuma yazma bilmekle insan olmayı, özgürlüğünü kazanmayı bir tutuyor. Okuma yazma seni özgür, kendi kaderini tayin edebilen bir insana dönüştürürken, eğitim de Küba'yı egemen özgür bir ülke haline getirecektir. Fidel diyor ki örneğin okumaz yazmazlardan bahsederken: "bu insanlar, insanlığın yüzyıllar boyunca en iyi hünerlerini ortaya koyarak yarattığı ve tüm insanlara ulaşabilen tek hazineden; kitaplardan, insanlığın edebi, bilimsel ya da sanatsal üretimini ifade eden bu büyük değerlerden yoksun bırakıldı!" Buradaki gibi, Küba devrimi, okuma yazma kampanyasından başlayarak günümüze kadar eğitimi en temel insan hakkı, Küba'nın onurlu ve egemen bir ülke olarak var olma koşulu olarak görüyor. Öğretmenler de elbette ki bu sürecin merkezi unsuru oluyor. Bu nedenle Fidel, Küba için zorlu bir süreç olan "özel dönemden" çıkarken sizin sayenizde başardık diyerek öğretmenlere sesleniyor.

NASIL BİR EĞİTİM SORUSU NASIL BİR TOPLUM SORUSUYLA BAĞLANTILI

Bu tabloda Küba'yı tartışmak neden önemli? Bambaşka bir coğrafya, bambaşka bir siyasi tarih, bambaşka bir toplumsal düzen... Eğitimin ve öğretmenin yeniden değer kazanabileceği bir gelecek tasavvuru bakımından neler söylüyor Küba örneği?

Tam da bu nedenle... Farklı bir öğretmenlik için farklı bir toplumsal sistemin gerekliliğinden bahsetmiştik. Araştırma konusu olarak Küba'yı tercih etmemin sebebi tam da bambaşka bir toplumsal düzene sahip olması.

Küba'daki eğitim ve öğretmene verilen değer basitçe bu iki alana dair müthiş

bir aydınlanma yaşamalarından kaynaklanıyor. Eğitim tüm diğer şeyleri bir kenarda bırakıp birkaç iyi akıllı sorumlu kişinin bir araya gelip "en iyi pratik nasıl olur" sorusuna cevap arayacağı teknik bir konu değil. Eğitimi, toplumsal koşullardan, tarihten ve de en önemlisi "nasıl bir toplum" sorusuna vereceğiniz cevaplardan bağımsız düşünemezsiniz. Küba örneği, bu soruya verilen farklı cevapların nasıl farklı pratikler yaşattığını göstermesi açısından önemli.

Küba'nın en belirgin özelliği toplumsal yaşamı düzenleyen, tüm kurumlarıyla bir bütünlüğe ve yaşamın her alanında örgütlü ve söz sahibi bir halka sahip olması. Küba'nın bize söylediği eğitimin de işte bu bütünlük ve örgütlülük içerisinde ele alınması gerektirir.

Pandemi döneminde okullarda gereken önlemleri alıp eğitimin sürekliliğini garantilemek yerine uzaktan eğitim kolaylığına yönelen hükümet eğitimin toplumsal işlevi, öğretmenin görevi, ebeveynlerin eğitimdeki rolüne ilişkin pek çok tartışmayı gündelik hayatımızın ortasına yakıcı bir şekilde bırakıverdi. Küba'da da benzer şeyler yaşandı mı?

Küba okulları en geç kapatan ülkelerden birisi oldu. Onlar da bir süre sonra uzaktan eğitime geçtiler ama sanıyorum Eylül'de yüz yüze eğitime geçeceklerini duyurmuşlardı. Aslında pandeminin gidişatına göre yenilenen kararlar oldu. Ama şunun altını çizmekte yarar var: Tüm kararlar planlı ve merkezi bir şekilde uygulamaya kondu ve okul açıp kapatmanın ötesinde kapsamlı adımlar atıldı. Neydi bunlar? Okullar kapalıyken açılış

hazırlık için temizlik, su ve sabunun tüm okullarda bulunmasının garantisi altına alınması, öğrencilerin, okulda bulunan sağlıkçı ve öğretmenler tarafından gözlenmesi, okul personelinin hem korunma hem de tanılama konusunda eğitilmesi, öğrencilere eğitimlerin verilmesi, kamusal olarak korona konusunda bilinçlendirme faaliyetleri, sık sık ellerin yıkanması hatırlatılırken öğrencilerin belirli saatlerde gönderilmesi gibi...

KÜBA'DAKİ SONUÇ TOPLUMCU PRATİĞİN ÜRÜNÜ

Yine eğitimin yüz yüze olmadığı durumlarda herkesin uzaktan eğitime eşit bir şekilde ulaşabilmesi de sağlandı. Bu mevzu da Küba için yeni değil. Küba ilk uzaktan eğitim uygulamalarını pandemiden çok daha önce, öğrenme olanaklarının herkese açılması, herkesin bilgiye ulaşımının garanti edilmesi gibi eşitlikçi, toplumcu söylem ve amaçlarla gerçekleştirdi. Dolayısıyla, pandemi sürecinde de çocuklar kendi kaderlerine bırakılmadılar. Bu tür zorluklar Küba'nın uzmanı olduğu konular. 1990'lı yıllarda günlük 13 saatlik elektrik kesintilerinin yaşandığı özel dönemde bile Küba, gerektiğinde güneş panellerinden yararlanarak bir dağ köyündeki 5-10

Küba'nın en belirgin özelliği toplumsal yaşamı düzenleyen, tüm kurumlarıyla bir bütünlüğe ve yaşamın her alanında örgütlü ve söz sahibi bir halka sahip olması. Küba'nın bize söylediği eğitimin de işte bu bütünlük ve örgütlülük içerisinde ele alınması gerektirir.

kişilik okula da eğitimi, eğitim için yararlanacağı teknolojiyi götürmesini bilmiştir.

Bir ek yapayım. Ülkemizde en ciddi sorunlardan bir tanesi... Okullar kapalı ama veliler hala çalışıyor ve kreş ihtiyacı bugün çarpıcı bir biçimde kendisini gösteriyor. Küba bu konuda da okulları kapatırken çeşitli önlemlerle çalışan ebeveynlerin ihtiyaçlarını belirleyerek nöbetçi kreşlerin sürdürülmesini sağladı. Eğitim Bakanlığı'nın sitesi incelendiğinde de bu konuda gelişmelere yer verdikleri, duyurularda bulundukları görülüyor.

Küba pandemide başarılı sonuçlar elde etti ama bunu bir mucizeye borçlu değil. Sahip olduğu toplumsal kanalları, alışkanlıkları, pratikleri kullandı, onları pandemi koşullarına göre yeniden düzenledi. Öncekinden 100 yıl sonra gerçekleşen bir pandemide bu kadar çaresizce kalmak sanırım kapitalizmin bir mucizesi olmalı.

SOL TV’NİN “BURASI ANKARA” PROGRAMI:

Ona her yer Ankara!

soL TV Kasım 2020 başında yayın hayatına hızlı bir giriş yaptı. Kanala abone olanlar her programdan tad alsalar da kimi programların müdavimleri var, kimileri gündemiyle ve konuklarıyla ilgi topluyor. Bunlar arasında “Burası Ankara”, işlediği konularla kent sınırlarının ötesinde tüm Türkiye’ye dokunan bir program. Ankaralı olmayan takipçilerinin Ankaralıları fazla olduğu bile söylenebilir! Dergimizin bu sayısında programın hazırlayıcısı ve sunucusu Erkan Yıldız’la sohbet ettik, programın ve soL TV’nin arkasındaki emeği ondan dinledik.

soL TV’de sıkı takipçilerin olan programlardan birini hazırlıyorsun ve sunuyorsun. Seçtiğin gündemleri ele alırsın ve sunum tarzın ilgi uyandırıyor. Konuklarına kişisel olarak merak ettiğin şeyleri soruyorsun, sohbetler sırasında kameraya dönüp seyircilere hitap ediyorsun... Herkesin aklına gelebilecek bir soruyla başlayalım, daha önce böyle bir programcılık ve sunuculuk deneyimin oldu mu?

Televizyonda değil ama radyoda bir deneyimim oldu. Bir dönem, yine internet üzerinden yayın yapan soL Radyo’da, sevgili Ali Somel’le birlikte Ankara Havası isimli, aslında Burası Ankara’ya format olarak da yakın bir program yapıyorduk.

Onun da benzer bir havası, coşkusu vardı.

Genellikle program o hafta gerçekten merak edilen bir konu üzerine oluyor. Konuklarını da ona göre seçiyorsun. Bunlara nasıl karar verdiğini anlatır mısın?

Ülkenin gündemi çok değişmiyor aslında. Tayyip Erdoğan’ın hepimize ettiği hakaretler bir tarafta, pandemi öncesinde eğitimde, sağlıkta, çalışma hayatında yaşadığımız rezilliklerin katmerlenerek artması diğer tarafta. Bir de tüm bunlara itiraz geliştirdiğinizde hukuki yollarla ya da devletin fiziksel şiddetiyle baş başa kalmanızı ekleyin. Halkın yoksulluğu, zenginlerin doymak bilmezliği, çocuk-

ların, kadınların uğradığı istismar ve şiddet... İnsan aklını dumura uğratan bir kasvet kasavet hali her şeyimizi teslim almaya çalışıyor. Konukları seçerken de, soruları hazırlarken de hayatımızı sarmalayan bu kasvet kasavet haline teslim olmayan, tüm bu gündemlere başka bir açıdan yaklaşmanın mümkün olduğuna işaret eden bir dil tutturmaya çalışıyoruz.

soL TV içinde bir işbölümünüz var mı ya da fikir danıştığınız kimseler oluyor mu?

Çok çılgın bir ekibimiz var soL TV’de. Çılgın derken verili duruma, yetersizliklere teslim olmayan bir ruh hali, kararlılık

demek istiyorum. Elbette onlarla konuşuyoruz, ayrıca aklımızı ortaklaştıran, bakış açımızı zenginleştiren soL Haber Portalımız ve onun yazarları var. Tek tek arayıp fikir danışmak anlamında değil ama tüm bunların büyük faydasını gördüğümü söyleyebilirim.

Burası Ankara bir nevi kent programı. Ankara'dan apartman görevlisi bir kadın emekçiyle "Eve ekmek götürmek" programıyla başladın. Ankara'da kent hakkı denince akla gelen Tezcan Karakuş'la, tiyatro denince akla gelen AST'n Genel Yayın Yönetmeni Hakan Güven'le yaptığın programlar hemen akla gelenler. Ankara'yla ilgili başka ne gibi program planların var?

Sözünü ettiğiniz programlarda işlenenler Ankara'nın meseleleri olmanın ötesinde, elbette kentle kaçınılmaz ilişkileri olmakla birlikte, memleket meseleleri aslında. İşte bir yanda emekçilerin, diğer yanda bu duruma neden olan sarayın ve sermaye sınıfının tavrı ortada. İlk programda konuğum olan sevgili Gül Barışkan milyonlarca emekçi adına konuştu bence. Onların öfkesini, haklı serzenişlerini dile getirdi. Yine tüm Türkiye'de, AST'n yaşadıklarını, belki de daha ağır şekillerde yaşayan pek çok sanatçı ve tiyatronun olduğunu görüyoruz. Keza Melih Gökçek'in sadece bir Ankara sorunu olduğunu kim söyleyebilir? Ankara meselesine biraz buradan bakıyorum açıkçası. Bundan sonra yapacağımız programlarda da içinde Ankara'nın da geçtiği memleket meselelerine değinmeye devam edeceğiz.

Burası Ankara'nın son iki programını senin de biraz tebessümle ifade ettiğin gibi Kadıköy Nazım Hikmet Kültür Merkezi'nden izledik. İstanbul'dan Barış Pehlivan ve Barış Terkoğlu ile Aydemir Güler'di konukların. İnternetle bağlanarak konuk ağırladığını da biliyoruz. İstanbul'da program yapmanın nedeni konuklarınla stüdyo ortamında sohbet edebilmek miydi? Arada nasıl bir fark oluyor? İleride başka kentlerde yaşayan konukları ağırlamak üzere böyle 'deplasman' programlar yapmayı düşünüyor musun? Hemen akla İzmir geliyor mesela...

Dediğiniz gibi başka şehirlerdeki konuklarla hem internet üzerinden hem de atlayıp yanlarına gidip yüz yüze programlar

yaptık. Örneğin emekli diplomat Engin Solakoğlu ile internet üzerinden yaptığımız program, Solakoğlu'nun harika anlatımı sayesinde oldukça keyifliydi. Ama o programı da yüz yüze yapabilseydik eminim çok daha keyifli, enerjik bir söyleşi gerçekleştirmiş olacaktık. Dolayısıyla benim tercihim konukları stüdyo ortamında ağırlamaktan yana şekillendi. Bundan sonra da konuk nerede olursa olsun, eğer yüz yüze sohbet etmeye bir olanak varsa mutlaka o olanağı değerlendirmek taraftarıyım. Şu nedenle: Öncelikle, evet bir kısmı sağlığımızla ilgili haklı tedbirler olsa da pandeminin sınırlandırmalarından ve üzerimizde oluşturduğu kaygıdan, baskıdan pek çok insan gibi çok sıkıldım. Mümkün olduğunca gerekli tedbirleri alarak, sokağa çıkmaktan, hareket etmekten kaçınmamak gerekir diye düşünüyorum.

Bir diğer gerekçem ise Ankaralı okurlara yabancı gelmeyecektir. Biz uzun süredir Ankara'da yaşayanlar ve Ankara'yı sevenler başka şehirlerdeki gibi güzel manzaralara sahip olmadığımız için hep birbirimizin yüzüne bakmayı, göz teması kurarak, samimiyetle konuşmayı tercih etmişizdir. Konukların ekrandaki suretlerine bakmaktansa göz göze gelmeyi, arada lafa daha rahat girmek, birlikte kah-

kaha atabilmek için de tercih ediyorum. Teknik olanaklarımız el verdiği sürece her neresi olursa atlayıp gidebiliriz. Sonuçta "bize her yer Ankara".

soL TV sence nasıl gidiyor? Sana ilham veren, özel olarak çarpıcı bulduğunuz programlar varsa öğrenmek isteriz. Yayıncılığın geliştirilmesi için senin önerilerin neler? Beraberce kafa yoruyorsanız ve ileriye dönük fikirler varsa belki bize ipucu verebilirsin.

soL TV bence emekleme aşamasını gayet sağlıklı, umut verici bir şekilde geçiriyor. Sürekliliğin, vazgeçmemenin önemli olduğunu düşünüyorum. Buna paralel olarak hem olanaklarımızın, hem programların niteliğinin, hem de izleyici sayısının artacağı kanaatindeyim. İzleyici sayısının görece fazla olduğu programlar dışında ben "İşçiden" programını çok önemsiyor ve okurlara şiddetle öneriyorum. Bir kere hem içerik hem de teknik olarak çok yoğun bir emek ve nitelikte hazırlanıyor. Çok iddialı olabilir ama Türkiye'de benzer bir nitelikte emekçilerin gündemine ilişkin bir TV programı hazırlandığını düşünmüyorum. Bir diğer favori programım da "Bilim İnsanlarının Yaşam Öyküsü". Bugün hayatı değiştirmek için verdiğimiz mücadelenin kay-

nalarının zenginliğini ve derinliğini kanıtlayan bir tarafı var bence bu program dizisinin. Son bir ek daha yapayım buraya; Tuncç Tatoğlu'nun Celal Kadri Kınoklu ile yaptığı söyleşi hem çok keyifli, heyecan verici ve pek çok ders barındırıyor içinde.

Teşekkür ediyoruz ve kolaylıklar diliyoruz.
Ben teşekkür ederim.

Bursa Ovası'nın merkezinde bir mahalle: Panayır

Bursa'nın emekçi mahallelerinden Panayır'da geçtiğimiz aylarda bir semt evi açıldı. Panayır Semt Evi, bir yurttaşın deyimiyle "bizi kaderimize terk edenlere" karşı, dayanışma ve siyasetin merkezi oldu.

Panayır, Osmangazi ilçesinde, Bursa Ovası'na kurulu bir mahalle. Mahalle sakinleri, ülkenin birçok mahallesi gibi işsizlikten, yoksulluktan, ulaşımın yetersizliğinden, sağlık ve eğitim hizmetlerinin zayıflığından yakınıyor. Henüz bir lisesi yok örneğin. Çocuklar için bir kreş, rahat ve temiz parklar, gençlerin uyutucu tuzagından kurtarılması, kadınların sıkışmışlıktan arınıp bir nefes alabilmesi... Hepsi mahallenin yakıcı ihtiyaçları arasında. Mahalle sakinleri Panayır'ın çok eski bir tarihi olduğu ve Osmanlı döneminden bu yana yaşamın sürdüğü bir mahalle olduğu bilgisini paylaşıyor: "Mahallemizin en göze çarpan özelliği de ismiyle ilişkilendirilmiştir. Panayır yani pazar yeri anlamında kullanılan mahallemiz özellikle hayvan pazarı olarak Bursa tarihinde yerini almış; aynı zamanda yüzyıllarca tarım üretiminin de merkezinde olmuştur." Ancak özellikle 38 Dersim olaylarının akabinde, 80'ler ve 90'lı yıllarda ağırlıklı olarak doğu illerinden (Erzincan, Tunceli ve Kars) yapılan göçler belirleyici oluyor. 94 sonrasında ise mahalle içerisindeki alevi dinamiği etkin olmaya başlamış.

EMEKLİLERİN GÖÇÜ MAHALLEYİ BÜYÜTTÜ

Mahalledeki göç dinamiği için iki farklı kanal tarif ediliyor. Birisi tarımın bitirilmesi sonucunu doğuran ekonomik ve politik kararlar, ucuz iş gücü ihtiyacı ve baskılar sonucu oluşan zorunlu göçler. Diğeri ise daha güncel olan ve esasen inşaat ve sanayi işçilerinin oluşturduğu emek göçü. TOFAŞ ve Renault fabrikalarının, otomotiv yan sanayinin ve tekstil sanayisinin yakınlığı mahalleyi Bursa içindeki göçe de açmış. Tüm bunlar Panayır'ı Bursa'nın işçi yoğunluklu bir mahallesi yapıyor. Panayır Mahallesi geçtiğimiz aylarda semt evine kavuştu. Panayır'daki TKP'lilere bu süreci sorduk.

Semt evinin açılış sürecinde neler yaşadınız? Mahalle sakinleri sizi nasıl karşıladı?

Muharrem (Bilişim çalışanı): Panayır Mahallesi Türkiye'nin her yerinden göçlerle büyümüş bir işçi mahallesi. Geldiğimiz noktada işsizliğin, yoksulluğun, güvencesiz çalışmanın hayatın bütününe etkilediği, insanların en temel ihtiyaçları için mücadele ettiği bir mahalle. Semt evi kuruluşundan önce mahallemizde çalışmalar yapıyorduk

ve Panayır Mahallesi bu çalışmalara fazlasıyla karşılık bulabildiğimiz mahallelerden biriydi. Semt evi burada adeta bir ihtiyaç üzerine doğmuş oldu. Kuruluş aşamasında mahalle sakinlerinden beklediğimizin ötesinde bir dayanışma gördük. Semt Evleri ile amaçladığımız mahallelilerin bir araya gelmesi, ortak işler yapması daha ilk andan itibaren hayata geçmiş oldu.

BİRİSİ BOYA YAPTI, BİRİSİ BAHÇE TELİ ÖRDÜ

Semt evinin boyasını birisi karşıladı, bir diğeri boyadı, derslikler için sıra, yazı tahtası bağışlayan arkadaşlarımız oldu, kitapları bir başkası temin etti. Düzen bizi ne kadar birbirimizden uzaklaşmaya itse de, Panayır Mahallesi özelinde bu kopukluğun, parçalanmışlığın bir anda yok olabildiğini, insanların hızlıca bir araya gelip iş ortaya koyabildiğini gördük.

Güneş A. (İşçi): Bina'nın fiziksel olarak hazırlanma süreci oldukça uzun sürdü; fakat bu gecikmenin sebebi bizim için çok ama çok güzel, mutlu ve umut verici bir sebepti. Çalışmak için gittiğimiz her gün en az üç defa çay ve börekli molalarımız oluyordu. Daha güzel olan ise bu molalarda

KİMLİKLERİN ÖNEMİ KALMAMAYA BAŞLADI

Panayır Mahallesinde göçler sonrasında nasıl bir fotoğraf ortaya çıktı? Alevi toplumu bunun neresinde durmaktadır?

Yılmaz K.: Buraya göçen insanlar gelirken tanıdıkları vasıtasıyla geliyorlar. İşe gelirken tanıdığı inşaatçı ise o da inşaatçı oluyor. Tanıdığı fabrika işçisi ise o da fabrika işçisi oluyor. Hemşehrilik bağı ile yan yana gelmeye başlanmış, yöresel dernekler, il, ilçe, köy dernekleri ile ilk dayanışma odaklarını oluşturmuşlardır.

Hasan P.: İnsanlar bunu zorunlu olarak yapıyor. Yeni bir şehir, yeni bir iş... Dayanışma için bildiği yöntem bu çünkü. Aşiretlik, aynı köylülük...

Yan yana gelen insanların ilk harcı hemşehri olmaktır; ama daha sonra ortak sıkıntılarla da yan yana gelinmeye başlandı. Buna dair ne düşünüyorsunuz?

Söyleşimizin bu noktasında güzel bir haber aldık. Boyun Eğme okurları ile de paylaşalım. Mahallege kurulmak istenen baz istasyonuna karşı mücadelenin hukuki sorumluluğunu üstlenen TKP Avukatı Fırat Can Güngör, ilgili mahkeme sürecinin kazanıldığını ve baz istasyonunun kuruluşunun iptal edildiğini haber verdi. Panayır'da mücadele büyüyor...

Yılmaz K.: Kimliklerin önemi kalmamaya başladı. İnsanlar bilinçlendikçe hemşehriliği ortadan kaldırılabiliyorlar. Zaten bu yöresel derneklerin esas amacı insanların ayrıştırılması, birbirinden uzaklaştırılmasıdır.

Hasan P.: İlk aşamada insanların birlikte olmasını sağlayan dernekler bugün başka bir amaca hizmet eder oldular. Dün örgütlülüktü; ama bugün bizi ayrıştıran bir hale dönüştü.

Yılmaz K.: Sınıf mücadelesine dönüşecek bir seviyedeyiz. Neden? Çünkü ortak sıkıntılarımız olduğunda yanyana gelebiliyoruz. Örneğin muhtarlık seçimleri...

Hasan P.: Bir diğer örnek ise Panayır Mahallesi için çevre sorunlarıdır. DOSAP Termik Santrali, baz istasyonuna karşı mücadelemiz, Nilüfer Çayı'mızın zehirlenmesi, ki bunda özellikle Bursa'nın en büyük tekstil fabrikası olan Karesi fabrikasının etkisi var, hava kirliliği...

çayı, böreği getirenlerin mahallenin ihtiyacı olan dayanışma merkezinin burası olacağına dair inançlarıydı. Onlara çok teşekkür ediyoruz. Ayrıca bahçemizin tellerini örmek için yardımcı olan yan komşumuza, bahçe düzenini sağlayan diğer komşumuza da çok teşekkür ediyoruz.

“ÇOK RENKLİ BİR UMUDU EKTİK”

Mahalle sakinlerinin semt evine gelme sebepleri ağırlıklı neler oldu?

Ekin (Öğrenci): Ben semt evine gelen çocuklardan bahsetmek istiyorum. Nöbe- te gitmeye başladığım ilk günden bugüne değin her hafta çocukların yoğun ilgisiyle karşılaştık. Yaşlarının getirisiyle hareketli oyunlara merakları olsa dahi semt evinde bizi hiç yalnız bırakmadılar, yeri geldi tek başıma kalmayayım diye benimle oturdular. Sıkıldıklarını söylediler bazen; ne yapabiliriz, ne oynayabiliriz diye birlikte bir masa etrafında oturup düşündük. Merak ettiklerini sordular beraber yanıtını aradık. Yakar top da oynadık, kitap da okuduk, resim de çizdik ve birbirimizi çok sevdik. Mahallegeye her adım attığımda, sokaktan geçen bir çocuğun gözleriyle gülümsediğini gördüm, umutları ve inançları oluştu bize. Bekler oldular gelmemizi, haftaya ne yapacağımızı merak ettiler çoğu zaman. Hayallerinde yer almaya başladık, mesela Cemre artık sadece veteriner değil bir de yanında resim öğretmeni de olmak istiyordu, anlattıklarını araştırıp fazlasıyla geliyordu diğer hafta. Çocuklar semt evinde yaptıklarımızı sınıf

öğretmenlerine gösterip “bunu da ikinci okulumuzda yaptık” diyebiliyorlardı. Aileleri, gönül rahatlığıyla “Ben çocuğumun çok iyi eğitim almasını istiyorum, size emanet hadi çalıştırın” diyebiliyorlardı. Biz çocuklarla beraber, çok renkli bir umudu ektik. Aileleriyle birlikte büyümeye başladık. Bahçesinden portakal yediğimiz ama komşumuzun soğanlarını da ezmeyeceğimize söz verdiğimiz bir semt evinde her şehirde buluşabilmek isteriz.

ÖĞRENCİLER OKULLARINI ÖZLÜYOR

Semt evi açılışı sonrasında neler yaptınız? Pandemi sürecine rağmen mahalle sakinlerinin ziyaretlerinde neler yaşadınız?

Yusuf (öğrenci): Pandemi sürecinde hafta sonu sokağa çıkma yasakları bizi hafta içi çalışma yapmaya sıkıştırdı. Bu durumda, işe giden işçilerle istediğimiz yoğunlukta iletişim kurmamız zorlaştı. Ancak birçok işçi kendisi isteyken okulların kapalı olmasından dolayı çocuklarının semt evine gelmesini ve burada vakit geçirmesini istediğini bize ilettiler. Biz de çocukların yaş gruplarına göre sınıflar oluşturarak vakitlerini değerlendirmelerini sağladık. Öğrencilerin uzun zamandır kapalı olan okullarını özlediğini gördüm. Birçokları sırada oturmak, tahtada soru cevaplamak için büyük bir heves gösterdi.

Yunus (Eğitmen): Panayır Semt Evi Bursa'da işçi sınıfının yoğun yaşadığı yerlerden biri ve COVID-19 vakaları oldukça yoğun. Mahalle sakinleri iş yoğunluğu dışında

etkinlik planında daha titiz davranışları sebebiyle, şimdilik çalışmalarımız kısıtlı. Yine de sorulan sorular ve yapılacak etkinlikler hakkında bilgi istemeleri çalışmalarımıza yön vermekte. Süreç ilerledikçe pandemi etkisinin giderek azalacağını ve etkinliklere katılımın artacağını düşünüyoruz.

Güneş (İşçi): Pandemi süreci elbetteki semt evini ve mücadelemizi etkiledi. Fakat şunu çok iyi biliyoruz ki pandemi süreci dayanışmanın bir ihtiyaç olduğunu gösterdi ve işçi sınıfı mahallelerinde dayanışma olmadan güzel günlerin gelmeyeceğini daha net görebiliyorduk. Pandemiye rağmen semt evimizin açıldığını duyurmak için her salı semt pazarında yaptığımız çalışmalar büyük ilgi görüyordu. Elinde poşetleri olan bir teyzeye mahalledeki en büyük probleminiz nedir diye sorduğumuzda cevap olarak şunu almıştık; “Neredesiniz siz? Bu soruyu bugüne kadar bana kimse sormamıştı.” O teyze çocuklarını semt evine emanet ediyor. Yine semt evimizi tanıtmak için yaptığımız çalışmalardan birinde bir kadın esnafımız yine benzer cümleyi kurmuş ve “Bizi kaderimize terk ettiler.” demişti. İşte o kadın esnafımız oğlunu destek eğitim atölyelerine kaydetti. Özetle pandemi süreci insanların yalnız bırakıldıkları bir süreç olarak karşımızda ve mahallelerde bizi bekleyen, dayanışma kültürünü yeniden oluşturmak isteyen, haksızlıklara karşı doğru tepkileri birlikte göstermek isteyen büyük bir kitle var. Semt evi olarak pandemi sürecinde daha çok hareket etme kararlılığımızı sürdüreceğiz.

MÜZİK EMEKÇİLERİ BİRLİK SENDİKASI'NDA ÖRGÜTLENİYOR

Müzisyenler, tonmaysterler, teknik ekip çalışanları, rodiler... Müzik sektörünü var eden tüm emekçiler Birlik oluyor.

Covid-19 salgınıyla birlikte en büyük çöküntüyü yaşayan kesimlerden biri de müzik sektörü emekçileri oldu. Salgının yıkıcı etkisi, tüm sanat alanlarında olduğu gibi, müzik sektöründeki belirsiz ve güvencesiz çalışma koşullarıyla ve örgütsüzlükle birleşince zaten kötü olan tablo, daha da trajikleşti. Kökleri büyük ölçüde salgın öncesine uzanan pek çok sorun, salgının ardından büyük bir ivmeyle derinleşti ve müzik sektöründe çalışan emekçileri her açıdan devasa bir kabusla karşı karşıya bıraktı.

Birlik Sendikası kötü koşullarda çalışmaya, salgının ardından büyük bir belirsizliğe ve hatta açlığa terk edilen müzik sektörü emekçilerine yönelik bir bildiri yayınladı. Birlik Sendikası, bu bildiriye müzik sektörü içinde kuralısızca sömürülen ve en ufak bir krizde yok sayılan müzisyenleri, tonmaysterleri, teknik ekip çalışanlarını, rodileri; kısacası bu sektörde farklı meslek tanımları altında çalışan tüm müzik sektörü emekçilerini örgütlenmeye ve hakları için mücadele etmeye çağırıyor.

Birlik Sendikası'nın yaptığı bu çağrıya çok sayıda müzik emekçisinden kısa zamanda yanıt geldi. Müzik sektörünün mevcut parçalı durumuna vurgu yapan müzik emekçileri, bu sektörde çalışan ve kuralısızca sömürülen tüm müzik emekçilerini örgütlenmeye davet etti. Müzisyenlerden bazıları sendikaya neden katıldıklarını Boyun Eğme'ye anlattı.

Beste Nur Sarı: Ben bir müzik emekçisiyim. Alanım üzerinden geçimimi sağlayamam nedeniyle öğretmenlik yaparak yaşamaya çalışıyorum. Bunun sebebi hem yeterli istihdamın olmaması, hem güvencesiz çalıştırılmanın bu alanın "normali" haline gelmiş olması, hem de geçim derdinin sadece pandemi sürecinde değil geçmişte de var olan bir sorun olması... Bu sorunların hepsinin ancak büyük bir örgütlülüğün varlığıyla ve buna sorunların çözümüne yönelik hukuki ve siyasi bir basıncın oluşturulmasıyla çözülebileceğini düşünüyorum. Müzik emekçileri arasında "Neden bir sendikamız yok?" sorusu bugün çok güncel bir soru ve sıklıkla soruluyor. Artık bir sendikamız var. Gelin hep birlikte bu dayanışmaya güç verelim.

Yaşama, üretme ve ürettiklerimizi paylaşma hakkımızı hep birlikte savunalım.

Murat Güner: Bizim müzisyenler ve genel olarak sahne emekçileri olarak artık bu koşullara dayanacak gücümüz kalmadı. Pandemi öncesinde de zor olan yaşam koşullarımız iyice ağırlaştı. Pandemi bittiğinde de bize bir sihirli değnek dokunmayacak ya da önümüze güzel şeyler gelmeyecek. Gününbirlik işler ya da bir yerlerden gelen küçük yardımlarla bir yere varamayız. Ben kendi adıma, ne kadar çaresiz de olsam, bu yardımları bir sadaka gibi görüyorum, utaniyorum ve reddediyorum; bu bir çözüm olamaz. Kendimizi yalnız ve çaresiz hissetmemek için bir araya gelmek, örgütlenmek ve birlikte mücadele etmek durumundayız. Birlik Sendikası bu amaçla tüm sahne emekçilerini bir çatı altında topluyor. Ben bu çağrıya kulak verdim ve üye oldum. Tüm sahne emekçilerini de üye olmaya çağırıyorum.

Seren Kuloğlu: Yaklaşık bir yıldır yaşadığımız maddi-manevi kayıplar hepimizden çok şey götürdü. Çoğumuz halihazırda doğru işlemeyen, emeğimizin alenen sömürüldüğü bir sistem içerisinde yaşamaya çalışıyoruz. İşverenler tarafından en az bir kez mobbinge uğramayanımız yoktur. Artık hak mücadelemizi verebileceğimiz bir sendikamız var. Ben Birlik Sendika-

sı'na üye oldum. Bütün meslektaşlarımı da birlikte yürütmek için aramıza davet ediyorum.

Kardelen Pınar: Ben bir müzik emekçisi olarak sigortasız çalıştırılmaktan; "nasılsa bir saat çalışacaksınız" denilip ücret pazarlığı yapılmasından; istihdam yetersizliğinden dolayı geleceksizliğe terk edilmiş olmaktan; sevdiğimiz işi yaptığımız gerekçesiyle emek sömürüsünün görmezden gelinmesinden ve pandemiyle birlikte daha da belirginleşen "Acaba biz bu ülkede var mıyız; acaba biz bu ülkenin vatandaşı mıyız?" sorusunu sormaktan çok sıkıldım. Tüm bunlar için mücadele edebileceğimiz bir sendikamız var artık. Bu sorunlardan ve bu soruları kendine sürekli sormaktan sıkılan tüm müzisyen arkadaşlarımı Birlik Sendikası'na üye olmaya davet ediyorum.

Gülcan Altan: Bir müzik emekçisi olarak artık örgütlenmenin zamanı olduğunu düşünüyorum. Bu pandemi sürecinde en büyük yarayı alan sektör, biliyorsunuz müzik sektörü, sahne emekçileri... Tamamından bahsediyorum. Rodisinden tonmaysterine kadar. Artık örgütlenmenin zamanıdır dostlar! Yalnız değiliz ve yalnız olmayacağız. Gelin kol kola girelim, Birlik Sendikası'nda gücümüzü gösterelim. Tüm müzik emekçisi arkadaşlarıma sesleniyorum; üye olun!

SANAT EMEKÇİLERİ TALEP

Kültür sanat emekçisi açısından yoksullaşmanın ve yalnızlaşmanın "yeni normal" olduğu salgın dönemi, pek çoğu için emeğinin görünmez olduğunu da fark etmesini sağladı. Dayanışma ağlarında sorunlarını, taleplerini ve çözüm yollarını konuşan emekçiler hazırladıkları dilekçeleri 28 Ocak'ta Ankara ve İstanbul'da yapılan basın açıklamalarının ardından İl Kültür Müdürlüklerine teslim ettiler.

PE Kültür Sanat Emekçileri Dayanışma Ağları bu ilk eylemle beraber, alandaki emekçileri yoksulluk ve yalnızlaşmanın etkisini kırmak için hızla örgütlenmeye ve dayanışmaya çağırıyor.

PE KÜLTÜR SANAT EMEKÇİLERİ DAYANIŞMA AĞI'NDAN ÇAĞRI

Mart ayından beri neredeyse durma noktasına

PE İZMİR İNŞAAT İŞÇİLERİ DAYANIŞMA AĞI YOLA ÇIKTI

Patronların Ensesindeyiz İnşaat İşçileri Dayanışma Ağı, İzmir'deki inşaat işçileri ile birlikte bir toplantı gerçekleştirerek, ağın İzmir ayağının kuruluşunu ilan etti.

İzmir Yarımada bölgesinde son yıllarda değişen imar planları ve imara açılan geniş arazilerle birlikte hız kesmeden artan inşaatlar, sadece İzmir'den değil ülkenin birçok yerinden bölgeye gelen işçilere ev sahipliği yapıyor. Pandemi döneminde birçok sektörde işten çıkarmaların artmasına karşın hiç durmadan devam eden inşaat, diğer işkollarından işçilerin de katıldığı bir sektör olarak büyümeye devam ediyor.

MÜCADELE BAŞLIKLARI: SİGORTASIZ ÇALIŞMA, ALINMAYAN İSG ÖNLEMLERİ, BARINMA...

Toplantıda, inşaat sektöründe katlanarak artan problemler konuşuldu. İnşaat işçileri hastalanmak ile aç kalmak arasında seçim yapmak zorunda kaldıkları pandemi koşullarında virüs tehdidine rağmen gerekli önlemler alınmadan çalışmaya devam ettiler.

Sektörde en temel problemlerden biri sigortasız çalıştırılma... Ağırlıkla küçük

ölçekli inşaatların bulunduğu yarımada çalışan işçiler, hem iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin uygulanmadığı inşaatlarda çalışmaya mecbur bırakılıyor hem de bu koşullarda herhangi bir iş kazası yaşandığında sağlık hizmeti almak için kendi başlarına bırakılıyor.

Barınma ve insani şartlarda çalışmayı sürdürebilme ise ayrı bir problem başlığı. İş gücünün çoğunu oluşturan şehir dışından gelen gurbetçi işçiler memleketlerinden uzakta yaşarken ailelerinin hayatlarını devam ettirebilmeleri için çalışıp memleketlerine para gönderiyor, kendileri ise gruplar halinde kötü koşullar altında işçi evlerinde birlikte yaşamaya çalışıyorlar.

YAŞADIĞIMIZ SORUNLARA KARŞI HABERLEŞME VE DAYANIŞMANIN ÖNEMİ ARTIYOR

Dağınık ve küçük inşaatlarda çalışan inşaat işçileri aynı problemleri yaşarken birbirinden haberdar olmasının önemi artıyor. Çalıştığı şantiye ve şehri sürekli

PE İNŞAAT İŞÇİLERİ DAYANIŞMA AĞI İZMİR'DE

İzmir'de bundan sonra hem haklarımızı bilmek hem de ağır ve kötü şartlarda çalışmak zorunda bırakılmamak için bir araya geliyoruz. İnşaat işçileri olarak dayanışmak ve örgütlü bir şekilde hareket edebilmek için "PE İzmir İnşaat İşçileri Dayanışma Ağı"nı kurduk. Dayanışma ağı, bir sonraki toplantısını daha fazla işçiye ulaşarak, "Haklarımız neler?" ve "İşçi sağlığı ve güvenliği" başlıklarında yapma kararı aldı.

değişmek zorunda kalan işçiler, şantiyelerde iş kazaları, alınmayan maaşlar, ödenmeyen sigortalar, barınma ve beslenme koşullarının sağlıksız olması gibi sorunlara karşı birlikte hareket ediyorlar. Tüm bu başlıklarda ise Patronların Ensesindeyiz İnşaat İşçileri Dayanışma Ağı inşaat işçilerinin örgütlendiği, birlikte hareket ettiği, dayanışmayı büyüttüğü bir araç oldu.

LERİNİ İLETTİ, ŞİMDİ TAKİPÇİSİ OLMA ZAMANI

SANAT EMEKÇİLERİ TALEP EDİYOR
#sadaKadeğilHAKKımızıistiyoruz

gelen sektörde ayakta kalmaya çalışan kültür sanat emekçilerine çağırımızdır; Bizler üretenleriz, emekçileriz. Ama aynı zamanda emeği görünmeyenleriz. Aylardır işsiziz. Yardımlar, destekler bizlerden bahsetmiyor bile. Aylar sonra sektörün tamamını kapsamayan bir sadakayla karşımıza çıktılar. Yarattığımız değer farkına varalım. Bu sektörde farklı alanlarda değer üretsek de dertlerimiz ortak. Bir araya gelmezsek salgında

de aynen devam eder. Ama artık buradayız ve bir aradayız. Tek bir arkadaşımız sigortasız çalışmak zorunda kalmayana kadar mücadelemize devam edeceğiz. Tek bir arkadaşımızı daha umutsuzluğa teslim etmeye niyetimiz yok.

Sen de gel bu mücadelede yerini al. Haklarımızı almak için örgütlenmeli bir araya gelmeliyiz. Ürettiklerimizin, gücümüzün, değerimizin farkına varalım. Gel yerin hazır!

suratımıza bir tokat gibi çarpan yaşadığımız sıkıntılar salgın bitip hayatlarımız normalleştiğinde

KOÇ HOLDİNG FURYAYI BAŞLATTI: ESNEK ÇALIŞMA

Patronların ağzının suyunu akıtan evden çalışmayı emekçilerden dinleyelim.

Geçtiğimiz günlerde Koç Holding CEO'su Levent Çakıroğlu, 35 bin işçi için kalıcı olarak uzaktan çalışmaya geçileceğini açıklarken, bunun "hem çalışan tatminini hem de verimliliği artıracak"ı söyledi.

NEDİR BU KULAĞA PEK HOŞ GELEN "EVĐEN ÇALIŞMA"?

Evden çalışma Türkiye'de yeni bir olgu olsa da aslında uzun süredir hem Türkiye'de hem dünyada artan bir çalışma şekli. Pandemi devam ettikçe patronlar evden çalışmanın nimetlerini yeniden keşfettiler. "Modern çağın gerekleri", "yeni normal", "dijitalleşme" etiketleriyle pazarlayarak çalışanlar üzerinde baskı kurulabildiği görüldü. Patronlar bu dönemde iş yeri kirası, servis ücreti gibi masraflardan kurtularak, aynı üretimi aynı emek gücünü aynı (ya da daha düşük) ücretle daha fazla çalıştırarak elde edebildi. Artan internet, elektrik ve gıda maliyetine ek olarak kışın ısıtma masraflarının sorumluluğu da patrone işçiye kaydırılmış oldu.

Emekçiler başta trafikte geçen zamanı kazanacaklarını, kendilerine daha fazla vakit ayırabileceklerini düşünüp memnun olurken zamanla mesai saatlerinin uzaması ve özel hayatın gasp edilmesiyle hayal kırıklığına uğradılar. "Sosyal mesafe" nedeniyle bir araya gelip dayanışma kuramadılar ve haklarını arayamadılar. Özel hayat ve iş arasındaki çizgi silikleşip yok olurken çalışanlar evde izole olup giderek yalnızlaştı.

Geçen bir yıla yakın süreçte emekçiler kurdukları dayanışma ağlarında bir araya gelerek ne kadar ağır çalışma koşullarına ve hak kayıplarına uğradıklarını anlatarak esnek çalışmanın maskesini düşürdü. Banka, plaza ve yazılım emekçileri anlattı: Esnek çalışma patrona kâr, emekçiye daha fazla sömürü...

PANDEMİ SÜRECİNDE YAŞANAN HAK KAYIPLARI KALICILAŞIYOR

Denizbank'ta çalışan bir emekçi: Pandemiyle birlikte evden çalışma modeline geçtik. Bu dönemde evden çalışmak bir lüks olarak sunuldu; ancak bizim için

inanılmaz hak kayıplarına yol açtı. Mesai saati kavramı tamamen silindi. Yöneticiler pandemiden önce evden çalışmayı çalışmama olarak gördüğü için bu süreçte kontrol ve her an ulaşılabilir olma baskısı ağır bir şekilde hissettirildi. Hatta İletişim Merkezi'ndekiler bankaların BDDK'ya aldıkları karar sonucu çalışırken kamera açmaya zorlandı. Yıllık izinlerimizi eritebilmeleri için kalan izinlerimizi kullanmaya zorlandık. Elektrik, internet, yemek masraflarının büyük çoğunluğu hala karşılanmıyor. Açıkçası pandemi sürecinde yaşadığımız hak kayıplarının kalıcı hale gelmesi bizi tedirgin ediyor.

"ELEKTRİK, İNTERNET, YEMEK VERİLMEDİ, DOĞALGAZ ARTTI, ÜSTÜNE MAAŞLARIMIZ ÖDENMEDİ"

Bir plaza çalışanı: Pandemi başında bulaş riskine rağmen şirkete getirilip sonra evden çalışmaya geçirildik. Bu dönemde şirket kısa çalışma ödeneğine geçtiği halde biz normal mesai saatlerimizden daha uzun saatler çalıştırıldık. Üstüne müdürlerimiz zırt pırt görüntülü arayarak psikolojik baskı yaptı. Elektrik, doğalgaz, internet gibi işimizi yapmamız için gerekli masrafları şirketin karşılaması gerekirken cebimizden ödedik. Yemek ücreti kesilmedi; ama eskiden mesaiye kaldığımızda ödenen yemek ücretleri bize kaldı. Bu kadar hak gaspına ilaveten projeleri bitiremediğimizde "Proje bitirene kadar maaş ödemiyoruz" şeklinde psikolojik şiddete

maruz kaldık ve iki ay maaş alamadık, zamanla bu sürekli bir hal aldı. Enflasyon ve evden çalışma kaynaklı ek giderlerin üstüne bir de gelirimiz kesildi ve eskisinden daha büyük mobbinge maruz kaldık.

EVĐEN İŞE BİTTİ, UYKUDAN İŞE BAŞLADI

Bir yazılımcı: Teknokentte bir yazılım şirketinde çalışıyorum. Yazılım startup'larında çalışma saatlerinin esnetildiğini görmüştük; ama durum pandemi döneminde performans baskısı ve mobbinge çığırdan çıktı. Patronlar hem beklenen işi artırdılar, hem de yeni kontrol mekanizmaları inşa ettiler. Akşamları ve hafta sonları çalışmak, her an ulaşılabilir olmak norm haline geldi. Hafta sonu gecelere kadar çalışmış bir arkadaşımın pazartesi sabah toplantıya geç kaldığı için azarlandığına şahit oldum. Evimiz, işten uykudan uykuya kaçabildiğimiz bir hapishane hücrelerine döndü. Sözde yemeği şirketin karşılaması gerekiyor; ama ofise gitmediğimiz bunca ay cebimizden yemek zorunda kaldık. Şirketin çok iyi kazandığını, yeni müşterilerle anlaşıldığını böbürlenerek anlatırken zam görüşmelerinde yüzleri hiç kızarmadan pandemi dolayısıyla hedeflerin tutmadığını ve söz verilen primleri vermeyeceklerini söylediler. Bu cüret tabii ki pandemide işsiz kalma korkumuzu, uzaktan çalıştığımız için dayanışmamızın zayıf kalacağını ve örgütsüz oluşumuzu bilmelerinden kaynaklanıyor.

İŞÇİNİN HUKUK KÖŞESİ

ÇALIŞMA SÜRELERİ ve FAZLADAN ÇALIŞTIRILMAYA KARŞI HAKLARIMIZ

► Günde 12 saat mesai yapıyoruz. Günlük çalışma saatlerimizin bir sınırı yok mu?

Günlük çalışma süresinin sınırı 11 saattir. Her ne sebeple olursa olsun bir işçinin günlük 11 saatin üzerinde çalıştırılması hukuka kesin aykırıdır ve işçi 11 saatin üzerinde çalışmaya zorlanamaz. Eğer ki işyerinde bulunduğunuz süre toplam 12 saat ise Yargıtay bu durumda en az 1,5 saat ara dinlenmesi kullandığınızı varsaymakta olup esasen 10,5 saat çalışmış olduğunuzu kabul etmektedir.

► Ara dinlenmeler mesai saatinden sayılmıyor mu?

İşçilerin çalışma sürelerine göre verilmesi zorunlu olan asgari ara dinlenme süreleri İş Kanunu'nun 68. maddesinde düzenlenmiştir. Kanuna göre ara dinlenmeler çalışma süresinden sayılmamaktadır.

► Hafta sonu sokağa çıkma yasağı günlerinde çalışmadığımız için "telafi çalışması yapıyoruz" diye haftalık 45 saatin üzerinde çalıştırılıyor. Telafi çalışması yaptırmanın sınırları yok mu?

Telafi çalışması; zorunlu nedenlerle işin durması, ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinin tatil edilmesi veya benzer nedenlerle işyerinde normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması veya tamamen tatil edilmesi ya da işçinin talebi ile kendisine yasal izinleri dışında izin verilmesi hallerinde işçinin ücretinden kesinti yapılmamış ise, çalışılmayan sürelerin telafisi için yaptırılan çalışmadır.

Telafi çalışması, çalışmaya engel sebebin ortadan kalkmasından itibaren 4 aylık süre içinde yaptırılabilir ve patron hangi tarihlerde telafi çalışması yapacağını işçilere önceden bildirmek zorundadır. Telafi çalışması günlük 3 saatten daha fazla yaptırılmaz ve bu süre dâhil toplam çalışma süresi 11 saati aşamaz.

Soruya dönecek olursak; işçilere 7 günlük bir zaman dilimi içerisinde kesintisiz 24 saat ücretli hafta tatili verilmesi zorunludur ve haftalık normal çalışma süresi toplamda 45 saattir. Hafta sonu yasağı ileri sürülerek 45 saatin üzerinde yapılan çalışmalar karşılığında işçilere fazla mesai ücreti ödenmelidir.

► Servisle işyerine gidiş-dönüş sürem günlük neredeyse 2 saati buluyor. Bu süreler çalışma süresinden sayılır mı?

İş Kanunu'nun 66. maddesine göre; demiryolları, karayolları ve köprülerin yapılması, korunması ya da onarım ve tadili gibi işçilerin yerleşim yerlerinden uzak bir mesafede bulunan işyerlerine hep birlikte getirilip götürüldüğü işlerde çalışmıyorsanız veya yolda geçirdiğiniz süre işin niteliğinden kaynaklanmıyorsa yani örneğin servis şoförü değilseniz; serviste geçirdiğiniz süreler çalışma süresinden sayılmamaktadır.

► Patron bize "denkleştirme yapacağımız için bazı günlerde fazla çalışacaksınız, bazı günler ise hiç çalışmayacaksınız" diyor. Denkleştirme çalışması nedir? İşçinin rızası yoksa denkleştirme yapılabilir mi?

İş Kanunu'nun 63. maddesine göre işçilerin, işlerin yoğun olduğu dönemlerde fazla çalıştırılıp yoğunluğun olmadığı dönemlerde çalıştırılmaması veya daha az sürelerle çalıştırılmasına denkleştirme denilmektedir.

Denkleştirme sürekli olarak uygulanamaz, kural olarak en fazla iki ay süreyle uygulanabilir. Bununla birlikte, toplu iş sözleşmeleri ile dört aya kadar artırılabilir. Turizm sektöründe çalışan işçiler için denkleştirme uygulanacak zaman dilimi toplu sözleşme ile 6 aya kadar uzatılmıştır. Başlangıcı ve bitişçi patron tarafından belirlenen denkleştirme süresi boyunca haftalık çalışma saati ortalaması 45 saati aşmıyorsa işçiye fazla mesai ücreti ödenmez.

İş sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesiyle karşılıklı olarak kararlaştırılmadığı sürece denkleştirme uygulanamaz.

► İŞYERİNDE FİLEN ÇALIŞTIĞIM ZAMANLAR DIŞINDA HANGİ SÜRELER ÇALIŞMA SÜRELERİNE DÂHİL EDİLEBİLİR?

İş Kanunu'na göre;

- Madenlerde, taş ocaklarında yahut her ne şekilde olursa olsun yer altında veya su altında çalışılacak işlerde işçilerin kuyulara, dehlizlere veya asıl çalışma yerlerine inmeleri veya girmeleri ve bu yerlerden çıkmaları için gereken süreler.
 - İşçilerin işveren tarafından işyerlerinden başka bir yerde çalıştırılmak üzere gönderilmeleri halinde yolda geçen süreler.
 - İşçinin işinde ve her an iş görmeye hazır bir halde bulunmakla beraber çalıştırılmaksızın ve çıkacak işi bekleyerek boş geçirdiği süreler.
 - İşçinin işveren tarafından başka bir yere gönderilmesi veya işveren evinde veya bürosunda yahut işverenle ilgili herhangi bir yerde meşgul edilmesi suretiyle asıl işini yapmaksızın geçirdiği süreler.
 - Çocuk emziren kadın işçilerin çocuklarına süt vermeleri için belirtilecek süreler.
 - Demiryolları, karayolları ve köprülerin yapılması, korunması ya da onarım ve tadili gibi, işçilerin yerleşim yerlerinden uzak bir mesafede bulunan işyerlerine hep birlikte getirilip götürülmeleri gereken her türlü işlerde bunların toplu ve düzenli bir şekilde götürülüp getirilmeleri esnasında geçen süreler,
- çalışma süresine dâhil edilir ve toplam mesai saati bu süreler de hesaba katılarak belirlenir.

HABER YOLLA

iletisim@patronlarinensesindeyiz.org

YARDIM İSTE

+90 (541) 940 05 14

BİLGİ VER

www.patronlarinensesindeyiz.org

ÖRGÜTLEN...

PATRONLARINENSESİNDEYİZ

Kadın Dayanışma Komiteleri 8 Mart'a giderken Dayanışmayı Fotoğraflıyor!

Kadın Dayanışma Komiteleri'nin düzenlediği ve üreticisinin biz kadınlar olacağı 8 Mart Fotoğraf Sergisi'ne katkı koymak için çektiğiniz fotoğrafları **21 Şubat 2021** tarihine kadar ad, soyad ve şehir bilgisi ile birlikte **kadindayanisma.sergi@gmail.com** adresine gönderebilirsiniz.

